

δ: για τα παιδιά
 ΤΗΣ ΜΑΡΙΖΑΣ ΝΤΕΚΑΣΤΡΟ

Σύγχρονοι Όλιβερ Τουίστ

Βισαρία
 Ζορμπά-
 Ραμποπούλου
**Το κρυμμένο
 εργοστάσιο
 παιχνιδιών**

Ελληνικά
 Γράμματα,
 2009
 σελ. 140
 € 8,90

Πολλά από τα καταπληκτικά παιδικά βιβλία με τις κινούμενες εικόνες που αγοράστηκαν φέτος τα Χριστούγεννα κατασκευάστηκαν σε εργοστάσια όπου, παρά τη διεθνή απαγόρευση της παιδικής εργασίας, δουλεύουν μικροί Όλιβερ Τουίστ. Στον απόηχο λοιπόν των εορτών, διαβάσαμε ότι πάνω από 200 εκατομμύρια παιδιά εργάζονται παρά τη θέλησή τους σε συνθήκες απάνθρωπες, σε εργοστάσια, χωράφια, ορυχεία, όχι μόνο στις φτωχές χώρες αλλά και στον ανεπτυγμένο κόσμο. Τα παιδιά εργάτες χάνουν την παιδική τους ηλικία προσφέροντάς την σε τιμή κόστους στα δικά μας παιδιά...

Το κρυμμένο εργοστάσιο παιχνιδιών και *Το Χαμένο σχολείο* έχουν ως θέμα την παιδική εργασία που ασκείται εις βάρος της εκπαίδευσης και είναι βιβλία εξαιρετικά πολιτικά.

Τι όμως θα μπορούσε να είναι ένα πολιτικό βιβλίο για παιδιά; Ένα βιβλίο που να αναφέρεται στις έννοιες της πολιτικής; Ένα βιβλίο με προεκτάσεις και ανοίγματα που να δημιουργούν στον αναγνώστη ερωτήματα; Ένα βιβλίο που να διαφωτίζει;

Όλα αυτά μαζί.

Ο γαλλομαροκινός Ταχάρ Μπεν Ζελούν έγραψε *Το χαμένο σχολείο*, κάτι σαν το χρονικό της πορείας ενός δασκάλου που σκέφτεται δυνατά και ο οποίος υποστηρίζει ότι τα οφέλη από τη μόρφωση είναι πολύ πιο μακροπρόθεσμα από την άγνοια που αρκείται στο άμεσο οικονομικό κέρδος. Η ιστορία διαδραματίζεται σ' ένα χωριό, κάπου στη δυτική Αφρική, όπου ο κόσμος ζει μέσα στην αμορφωσιά «που κοιμίζει το πνεύμα...» κι όπου οι γονείς προτιμούν να στείλουν τα παιδιά στο εργοστάσιο για να κερδίσουν ελάχιστα χρήματα παρά να τα οδηγήσουν στο σχολείο. Ο δάσκαλος, παιδί του ίδιου χωριού, εξαιρετικά πραγματιστής, χτίζει στην κυριολεξία το σχολείο του μέσα στο τζαμί, μιλάει για την εκμετάλλευση, το δουλεμπόριο, δεν αρκείται στη φιλανθρωπία των δυτικών και επιμένει για τη μόρφωση που πρέπει να αποκτήσουν οι νέοι για να βρουν διεξόδους στη ζωή τους. «Ο αδαής ζει με βεβαιότητες και κλείνεται στον εαυτό του ώσπου γίνεται φανατικός... δεν ανέχεται τίποτα άλλο από τις δικές του βεβαιότητες», λέει στα παιδιά και τα πείθει. Στις σελίδες ο αναγνώστης θα νιώσει την ξηρασία και τη φτώχεια που οδηγεί στην απόγνωση, θα γνωρίσει από τη μια τη μοιρολατρία που έχει διαποτίσει τη ζωή των ανθρώπων κι από την άλλη τη σοφία του μαχητικού δασκάλου. Σε καμιά γραμμή όμως δεν θα δει μια ωραιοποιημένη εικόνα της φτώχειας, ούτε θα νιώσει ενοχές. Μπορεί, αντίθετα, να σκεφτεί ψυχραιμα και παρ' ελπίδα να ανατρέξει στην ιστορία για να καταλάβει το πώς και το γιατί, ποιες ήταν οι συνθήκες που οδήγησαν χιλιάδες μικρούς Αφρικανούς σ' αυτήν

την κατάσταση. Μπορεί επίσης να μάθει για τον Ικμπάλ, που ο συγγραφέας δεν τον ξεχνάει: ο Ικμπάλ από το Πακιστάν, παιδί-εργάτης σε ταππουργείο, δολοφονήθηκε από τους δουλεμπόρους παιδιών και έγινε, από σύμβολο για την καταγγελία της παιδικής εργασίας, μυθιστορηματικός ήρωας στο βιβλίο του Φραντσέσκο ντ' Αντάμο (Πατάκης).

Στο *Κρυμμένο εργοστάσιο παιχνιδιών* η συγγραφέας περιγράφει τη ζωή των παιδιών εργατών στην Κίνα και μαζί τις προσπάθειες συνειδητοποιημένων ανθρώπων να σταματήσουν αυτήν την άθλια πρακτική. Με φόντο την παραγωγή των χριστουγεννιάτικων παιχνιδιών για τα παιδιά της Δύσης, στο μυθιστόρημα τέμνονται δύο ιστορίες: η ζωή των παιδιών στο εργοστάσιο και η δράση του δασκάλου, φορέα της αλλαγής, ο οποίος συγκρούεται με τη διεφθαρμένη εξουσία για να ξαναδώσει στα παιδιά τη χαμένη παιδικότητα. Στην καθημία, η συγγραφέας θέτει τους όρους για να κατανοήσει ο αναγνώστης την πολυπλοκότητα του ζητήματος «παιδική εργασία».

Όπως και στα βιβλία, τάξεις αδειάζουν σε πολλές περιοχές της Ελλάδας. Δεν είναι οπωσδήποτε οι κακοί μαθητές που εγκαταλείπουν. Είναι όσοι ακολουθούν τους γονείς τους επειδή δεν τους προσφέρονται αντικίνητρα και απορροφούνται από το σύστημα της μαύρης εργασίας. Στην Ελλάδα, σύμφωνα με τη UNICEF, τα παιδιά που εργάζονται στη μαύρη αγορά είναι τα παιδιά των μεταναστών και των Τσιγγάνων. ■

ΑΚΟΜΑ:

Ντέμπορα Έλλις, *Αγώνας για ψωμί*, Πατάκης
Ιουλία Ζαννάκη-Λιάλιου, *Το ποτάμι που έρχεται κρυφά*, Κέδρος
Νίτσα Τζώρτζογλου, *Τα σοφεράκια*, Πατάκης
UNICEF, *Μια ζωή σαν τη δική μου*, Πατάκης
